

Een eerste onderzoek naar in welke mate de instroomcriteria en het toetsingskader bijdragen of belemmerend werken in het includeren van de gewenste doelgroep binnen de persoonsgerichte aanpak

ROSA-aanpak: instroomcriteria en toetsingskader

ROSA-aanpak: instroomcriteria en toetsingskader

Een eerste onderzoek naar in welke mate de instroomcriteria en het toetsingskader bijdragen of belemmerend werken in het includeren van de gewenste doelgroep binnen de persoonsgerichte aanpak

Jildou van der Ploeg
Frouke Sondejker

Met medewerking van
Roos de Wildt

Utrecht, november 2024

Inhoud

1	Inleiding en vraagstelling	3
1.1	De ROSA-aanpak	3
1.2	Instroomcriteria en beoordelingskader	3
1.3	Vraagstelling	4
2	Plan van aanpak	4
2.1	Literatuur en documentanalyse	5
2.2	Gesprekken met regisseurs en verwijzende professionals	5
2.3	Dossieranalyse	5
2.4	Analyse en rapportage	6
3	Resultaten	7
3.1	Literatuur en documentanalyse	7
3.2	Gesprekken met regisseurs en verwijzende professionals	9
3.3	Dossieranalyse	15
4	Conclusies en aanbevelingen	18
	Literatuurlijst	22
	Bijlage	23

1 Inleiding en vraagstelling

In februari 2020 is het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld (SISG) gestart. Het programma heeft als doel om seksuele intimidatie en seksueel geweld beter te voorkomen en te bestrijden en slachtoffers effectiever te helpen. ROSA is onderdeel van SISG.

1.1. De ROSA-aanpak

De ROSA-aanpak is een Amsterdamse aanpak voor jonge vrouwen in de leeftijd van 13 tot 27 jaar die te maken hebben gehad met (herhaald) seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe problematiek.

De ROSA-aanpak bestaat uit verschillende onderdelen. Te weten een netwerk-aanpak in de stadsdelen en een persoonsgerichte aanpak voor persoonsgerichte regie vanuit het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ).

In de netwerkaanpak, die nu ROSA-stadsdelenaanpak genoemd wordt, worden meiden en jonge vrouwen van 13 t/m 24 jaar in kwetsbare posities in beeld gebracht. Dit doen de projectleiders ROSA in de stadsdelen samen met de politie, jeugdbescherming en andere partners in de wijk. De ROSA stadsdelenaanpak heeft als doel:

- Meiden en jonge vrouwen in kwetsbare posities zichtbaar te maken.
- Zorgwekkende signalen in een vroeg stadium met elkaar te delen en er actie op te ondernemen.

Wanneer een jonge vrouw in de leeftijd van 17 tot 27 jaar te maken heeft met (herhaald) seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe problematiek kan zij worden aangemeld bij de Persoonsgerichte ROSA-aanpak en krijgt zij een regisseur toegewezen. De regisseur coördineert de inzet van betrokken partijen. Samen met de jonge vrouw, de betrokken netwerkpartners en de regisseur wordt een integraal plan van aanpak gemaakt om haar een beter toekomstperspectief te bieden. Hierbij valt te denken aan het: Opstarten van hulpverlening, vinden en aanbieden van passende zorg, maken van afspraken met betrokken netwerkpartners over het (toekomstige) traject, maken van veiligheidsafspraken, met als doel de bestaanszekerheid en de veiligheid rondom de vrouw te vergroten. De kracht van de persoonsgerichte aanpak is het AcVZ als netwerkorganisatie die gespecialiseerd is in regievoering in de meest complexe casuïstiek, waarbij er gewerkt moet worden op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein.

In het huidige onderzoek hebben we ons alleen gericht op de persoonsgerichte aanpak binnen ROSA.

1.2. Instroomcriteria en beoordelingskader

Zoals hierboven geschetst is, komt alleen een heel specifieke groep met complexe meervoudige problematiek in aanmerking voor de persoonsgerichte ROSA-aanpak. Hiertoe is een proces van aanmelding en toetsing ingericht, waarin allerlei criteria gehanteerd worden die gebundeld zijn in een beoordelingskader. Het proces van aanmelding is uitgebreid omschreven in het DSP-rapport¹.

1 <https://www.dsp-groep.eu/wp-content/uploads/18NIROSA-Een-jaar-ROSA-DSP-2022.pdf>.

De doelgroep van de ROSA-aanpak bestaat uit jonge vrouwen die voldoen aan de volgende doelgroepomschrijving (Stuurgroep AcVZ, 2021, p. 7):

1. Vrouw in de leeftijd van 17 tot 27 jaar die (vermoedelijk) seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont en/of (vermoedelijk) slachtoffer is van seksueel geweld.
2. De vrouw is woonachtig in Amsterdam of heeft binding met Amsterdam.
3. Bij de vrouw is complexe problematiek aan de orde op het gebied van veiligheid en zorg (zie beoordelingskader in bijlage 2).
4. De vrouw komt niet voor in een andere persoonsgerichte aanpak van het AcVZ.

Iedereen met zorgen over welzijn of de veiligheid van jonge vrouwen kan contact opnemen met de ROSA regisseur voor consult. als de regisseur ROSA-gerelateerde problematiek herkent kan zij consulteren en/of verwijzen naar een reguliere organisatie zoals het Meldpunt Zorg- en Woonoverlast en Veilig Thuis.

Daadwerkelijke aanmelding voor het in regie nemen van een ROSA-casus (consult of regie) dient via een convenantpartner van het AcVZ te verlopen. Dit kan door de ROSA-regisseur direct te benaderen of door contact op te nemen met het loket van het AcVZ¹. Regie vanuit het AcVZ is een opschaling indien hulpverlening of samenwerking in de reguliere keten stagneert.

De ROSA-regisseur maakt na het eerste verkennende gesprek een inschatting van de complexiteit van de problematiek. Indien de regisseur de casus passend acht voor de ROSA-aanpak, wordt meer informatie over de jonge vrouw opgevraagd bij de convenantpartners of bij de jonge vrouw zelf. Op basis van deze informatie wordt het beoordelingskader voor instroom ingevuld.

Het beoordelingskader bestaat uit twee onderdelen: statische en dynamische factoren. Bij afweging voor instroom worden beide onderdelen gewogen. Indien de casus voldoende punten scoort komt de jonge vrouw in aanmerking voor instroom. Het ingevulde beoordelingskader wordt vervolgens voorgelegd aan het ROSA weegteam. Dit weegteam – bestaande uit de adviseur ROSA-aanpak, de ROSA-regisseurs, en tenminste twee regisseurs van het AcVZ loket – besluit uiteindelijk of instroom gewenst is.

1.3. Vraagstelling

Nu de ROSA-aanpak een aantal jaren draait, ontstaat de vraag in welke mate het beoordelingskader bijdraagt aan de gewenste instroom in de persoonsgerichte aanpak en of er vrouwen gemist worden of (te) laat bereikt worden. Heel concreet denkt men hierbij vooral aan het leeftijds criterium en woonplaats criterium, dat mogelijk belemmerend kan werken om de gewenste doelgroepen (tijdig) te bereiken.

Het Verwey-Jonker Instituut heeft de vraag gekregen te onderzoeken in welke mate de instroomcriteria en het beoordelingskader voor de persoonsgerichte aanpak aansluiten bij de praktijk en wat hierin verbeterd zou kunnen worden.

2 Plan van aanpak

De aanpak van het onderzoek naar de mate waarin de instroomcriteria en het beoordelingskader aansluiten op de huidige praktijk bestond uit drie onderdelen:

1. Literatuur en documentanalyse.
2. Gesprekken met regisseurs en verwijzende professionals.
3. Dossier-analyse op onderdeel instroomcriteria/beoordelingskader (waar afgeweken is).

We zetten hieronder per onderdeel uiteen hoe onze aanpak is geweest.

2.1. Literatuur en documentanalyse

De literatuur en documentanalyse verliep in verschillende fasen. Allereerst hebben we documenten ontvangen van ROSA. Hier zijn de instroomcriteria en het beoordelingskader op van toepassing. De instroomcriteria en het beoordelingskader bleken helder en konden daarmee getoetst worden aan de praktijk en aan instroomcriteria die uit de literatuur naar voren komen bij andere persoonsgerichte aanpakken.

We hebben vervolgens gezocht naar literatuur. Dit was geen systematische search. We zijn gestart vanuit kennis bij mensen van ROSA, bij onszelf en ons netwerk. Dat leidde tot de volgende stukken:

- Actiecentrum Veiligheid en Zorg (2023). Aanpak Doorgroeiers: Evaluatie en Advies.
- Buysse, W., Petersen, A. & Nauta, O. (2022). Toeleiding naar gedragsinterventies in de jeugdstrafrechtketen – Het landelijk instrumentarium en de persoonsgerichte aanpak.
- Beijersbergen, K. A., Tollenaar, N., Kros, M., Piersma, T. W., & Weijters, G. (2023). De effectiviteit van de Top600-aanpak. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Vanuit die stukken zijn we verder gaan zoeken met zoektermen als instroomcriteria, exclusiecriteria, beoordelingskader, risicotaxatie, afwegingskader, statische en dynamische factoren in combinatie met persoonsgerichte aanpak. Uit de gevonden literatuur is een selectie gemaakt. Hierbij is gekeken naar doelgroep, waarbij we ons in eerste instantie richtte op persoonsgerichte aanpakken rondom seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe casuïstiek. Bij deze doelgroep is ROSA wel een voorloper, waardoor we genoodzaakt waren om de doelgroep te verbreden. We hebben gekeken naar persoonsgerichte aanpakken op gebied van criminaliteit en forensische zorg, zoals bijvoorbeeld Doorgroeiers, Top600, Top400, Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Terrorisme, Persoonsgerichte Aanpak Jeugd Zoetermeer, LIJ of Top X. We hebben naar aanleiding van dit resultaat de doelgroep binnen onze search verbreed en ook gekeken naar persoonsgerichte aanpakken op gebied van criminaliteit en forensische zorg. Vanuit daar hebben we gekeken naar criteria en andere beoordelingskaders. We hebben geprobeerd een vergelijking te maken en zaken die opvielen hieruit te halen.

2.2. Gesprekken met regisseurs en verwijzende professionals

Om kennis te krijgen over de werkzaamheid van de instroomcriteria en het beoordelingskader in de praktijk en welke bevorderende en belemmerende factoren worden ervaren daarbij zijn er 9 (groeps)interviews gehouden. Vijf interviews met Blijvend Veilig, de coördinator loket AcVZ, de Politie en Inforsa (twee keer) waren individueel. De overige vier interviews waren groeps gesprekken met zorgpartners (twee keer), ROSA projectleiders en ROSA regisseurs. De interviews vonden via Teams plaats. Er is in de gesprekken gewerkt met een topiclijst. Deze is opgesteld door de onderzoekers, voorgelegd aan de opdrachtgever ter aanvulling en vervolgens definitief vastgesteld en gebruikt. De topiclijst is te vinden in bijlage 1.

2.3. Dossieranalyse

Als laatste onderdeel van de aanpak is er een toets uitgevoerd en bekeken op welke gronden er wordt afgeweken van de instroomcriteria en benodigde score op het beoordelingsformulier. Het voornamelijk doel van het dossieronderzoek was inzicht krijgen op welke gronden er wordt afgeweken van de instroomcriteria en benodigde score op het beoordelingsformulier, evenals de overwegingen die worden gemaakt om al dan niet af te wijken. Daarnaast hebben we geprobeerd inzicht te krijgen in het effect dat het afwijken van instroomcriteria en beoordelingskader heeft op het plan van aanpak. Hiertoe heeft ROSA negen (N=9) casussen geselecteerd. De onderzoeker is afgereisd naar Amsterdam, zodat er geen gevoelige informatie gedeeld hoefde te worden. De dossiers werden geanonimiseerd. Vooraf is bepaalde informatie gedestilleerd. De onderzoeker heeft gekeken naar NAW gegevens, betrokken organisaties, beoordelingskader en plan van aanpak.

2.4. Analyse en rapportage

De informatie uit de drie beschreven onderdelen is naast elkaar gelegd en geanalyseerd door de onderzoekers. Er zijn een aantal rode draden gedestilleerd ten aanzien van de mate waarop de instroomcriteria en het beoordelingskader aansluiten op de huidige praktijk. Op basis van die rode draden, komen we tot aanbeveling voor verbetering van de instroomcriteria en het beoordelingskader. Het leeftijdscriterium en woonplaatscriterium worden expliciet uitgelicht hierbij. De resultaten, conclusies en aanbevelingen zijn beschreven in voorliggend rapport.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van elk onderzoeksdeel apart. In het volgende hoofdstuk kijken we hier overstijgend naar.

3.1. Literatuur en documentenanalyse

Proces van aanmelding en beoordeling

Het beoordelingskader wordt in de praktijk ingevuld door de ROSA-regisseurs. Een ROSA-regisseur doet dit op basis van de informatie vanuit de aanmelder/verwijzer. Aanmelden kan door de projectleiders ROSA stadsdelenaanpak en/of een aanmelder/verwijzer van het loket AcVZ of door een van de convenantpartners² van het AcVZ. De aanmelder neemt direct contact op met de ROSA-regisseur. De ROSA-regisseur maakt in het eerste verkennende gesprek een inschatting van de complexiteit van de problematiek. Indien de ROSA-regisseur de inschatting maakt dat de vrouw binnen de doelgroepomschrijving van de persoonsgerichte ROSA-aanpak valt en er met enige zekerheid van uitgaat dat de jonge vrouw door het beoordelingskader komt, kan bij meerdere convenantpartners informatie worden opgevraagd. Met deze informatie wordt het beoordelingskader ingevuld. Het beoordelingskader bestaat uit twee onderdelen: de statische factoren en de dynamische factoren. De statische factoren gaan over het verleden van de vrouw en zijn onveranderlijk. Het gaat hier bijvoorbeeld om registraties/meldingen bij convenantpartners, zoals de politie. De dynamische factoren zijn gebaseerd op risicotaxatie-instrumenten zoals de

'Recidive Inschattingsschaal'³ en het 'Risiko's en Behoeftetaxatie-instrument voor Jongvolwassenen'⁴ en bestaat uit de verschillende categorieën, zoals wonen, seksualiteit en denkpatronen. Dynamische factoren zijn veranderbaar en betreffen bijvoorbeeld relaties met familie en vrienden, seksuele ontwikkeling of mate van impulsiviteit. Deze dynamische factoren zijn factoren welke je met de persoonsgerichte aanpak tracht te beïnvloeden.

Hoe beslissen vergelijkbare aanpakken over instroom?

In de literatuur is gezocht naar vergelijkbare aanpakken om te zien hoe daar keuzes worden gemaakt over toelating tot de aanpak. Dat leverde weinig concreets op. Bij deze doelgroep is ROSA wel een voorloper. Ook over leeftijd en woonplaats is vanuit de literatuur dus geen duidelijke informatie voorhanden. We hebben naar aanleiding van dit resultaat de doelgroep binnen onze search verbreed en ook gekeken naar persoonsgerichte aanpakken op gebied van criminaliteit en forensische zorg. Daar wordt wel gewerkt met instrumenten en vragenlijsten, ook in het kader van instroom. Wat opvalt in het beoordelingskader van de ROSA-aanpak is de splitsing tussen statische en dynamische factoren en de scoring van beide delen die wordt meegenomen in het uiteindelijke besluit over instroom. Bij andere aanpakken zien we dat de statische factoren veelal worden gebruikt om een voorspelling te maken en aan de hand daarvan te bepalen of iemand wel of niet kan worden toegelaten tot een aanpak, interventie of behandeling. De voortgang van de behandeling wordt veelal gevolgd met gebruikmaking van dynamische factoren. We gaan daar in de paragrafen hieronder dieper op in.

³ <https://www.nji.nl/instrumenten/recidive-inschattings-schalen-risc>.

⁴ Van der Put, C. *Wetenschappelijke verantwoording Risiko en Behoeftetaxatie Instrument Jong-volwassenen*, 30-09-2016, Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Statische factoren zijn goede voorspellers, maar niet beïnvloedbaar

Voor een deel is het beoordelingskader van de ROSA-aanpak te vergelijken met actuariële instrumenten, Actuariële instrumenten zijn gebaseerd op vaste, rekenkundige normen voor de scoring van factoren⁵. Vaak zijn deze instrumenten gebaseerd op informatie uit bestanden (systeemkennis) en ligt de nadruk op statische voorspellers. Statische voorspellers zijn factoren die een sterke samenhang vertonen met recidive van allerlei gedragingen en deze goed voorspellen. Ze zijn echter onveranderbaar. Het gaat om factoren als het geslacht, bekende maatregelen (onder toezichtstelling of uithuisplaatsing bijvoorbeeld), zijn/haar delict verleden etc. Statische risicofactoren worden ook niet causaal geïnterpreteerd, ze worden louter gebruikt om tot een zo goed mogelijke voorspelling te komen. We zien in andere persoonsgerichte aanpakken ook terug dat er voor het besluiten over instroom veelal alleen gebruik gemaakt wordt van statische factoren, zoals bijvoorbeeld bij Veilig Alternatief⁶ of Top600⁷, andere persoonsgerichte aanpak voor plegers voor High Impact Crimes⁸.

Een bijkomend voordeel van statische factoren is dat ze vaak snel en makkelijk voor handen zijn. We zagen in de literatuur dat een maximale periode van 4 weken wordt gehanteerd voor het doen van beoordelingen.⁹

5 Rovers, B. (datum onbekend). Screening en selectie van kandidaten voor een persoonsgerichte aanpak van gewelddadige vermogenscriminaliteit. Verkregen via: [toolbox-pga-hic.pdf \(stopeg.nl\)](#).

6 [Instroomcriteria Top400 Site Amsterdam raadsinformatie.nl | Rapport | Rijksoverheid.nl](#).

7 [De effectiviteit van de Top600-aanpak \(wodc.nl\)](#).

8 Rovers, B. en anderen (2012). Toolbox persoonsgerichte aanpak High Impact Crimes. Verkregen via: [toolboxpersoonsgerichte_aanpak_hic.pdf \(jeugdhulp.be\)](#).

9 [RN 098 Evaluatie Pilot Top X.pdf \(helmond.nl\)](#).

Dynamische factoren wel beïnvloedbaar, maar niet geschikt als instroomcriterium

Het dynamische deel van het beoordelingskader lijkt het meest op gestructureerde klinische risicotaxaties (GKR's). Deze zijn gebaseerd op checklists van risicofactoren die tot stand zijn gekomen op basis van wetenschappelijk onderzoek en die door professionals worden 'gescoord'. De professionals kunnen zelf weging aanbrengen in de factoren, uitzonderingen op de regel maken en dergelijke. In tegenstelling tot actuariële instrumenten zijn GKR-instrumenten vaak gebaseerd op dynamische risicofactoren. Factoren dus die men in behandeling wil beïnvloeden. Er is in eerder onderzoek vastgesteld dat uitgebreidere instrumenten (op basis van inventarisatie van meer factoren) niet automatisch een betere voorspelling geven.¹⁰ Dynamische factoren veranderen, zijn minder objectief vast te stellen en het duurt daarmee ook veel langer om er goed zicht op te krijgen. Daarmee zijn dynamische factoren minder geschikt als voorspeller. En daarmee dus minder geschikt om te gebruiken bij het beoordelen of een casus geschikt is voor een aanpak.

Dynamische factoren zijn heel relevant

Dynamische risicofactoren zijn risicofactoren die, in tegenstelling tot statische risicofactoren, te beïnvloeden zijn door de behandeling¹¹. Dynamische of ook wel veranderbare factoren genoemd, zijn dus relevant met het oog op de interventie^{12,13}. Het is daarom belangrijk om deze dynamische factoren uit te vragen en er goed zicht op te krijgen.

10 McGrath, A., & Thompson, A. P. (2012). The relative predictive validity of the static and dynamic domain scores in risk-need assessment of juvenile offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 39(3), 250-263.

11 [Risicotaxatie - EFP](#).

12 [Richtlijn-Kindermishandeling-Onderbouwing-V1-BEVEILIGD.pdf \(richtlijnenjeugdhulp.nl\)](#).

13 Mulder, T. M. (2014). Risk factors for child abuse and neglect: A meta-analytic review. Unpublished Master thesis, Forensic Child and Youth Care Sciences. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Deze dynamische factoren zijn ondersteunend voor de invulling van de persoonsgerichte aanpak. Belangrijk om ons te realiseren is dat dynamische factoren risico- en beschermende factoren kunnen zijn. Beide kunnen benut worden in een interventie of aanpak. Je kunt proberen de risicofactoren te doen afnemen en de beschermende factoren te benutten en verder uit te breiden. Aangezien het over het algemeen veel tijd kost, zien we dat dit soort veranderbare factoren vaak in de eerste fase van een aanpak, interventie of behandeling in kaart worden gebracht. Het besluit over instroom is dan al eerder genomen¹⁴.

Dynamische factoren lenen zich er in tegenstelling tot statische factoren voor om herhaald in kaart te worden gebracht om bijvoorbeeld zicht te krijgen op de voortgang van een aanpak, interventie of behandeling. De termijn waarop herhaling van het in kaart brengen nuttig is, is afhankelijk van de factor en de inzet die je pleegt.

3.2. Gesprekken met regisseurs en verwijzende professionals

In deze paragraaf zullen we ingaan op de interviews met de professionals. We zullen hierbij onderscheid maken tussen de interviews met de ROSA-regisseurs en de verwijzers/zorg- en veiligheidspartners. Daarna zullen we overstijgend ingaan op het leeftijd- en woonplaatscriterium.

Werken met instroomcriteria en beoordelingskader in de praktijk: ROSA regisseurs

Zoals eerder benoemt, worden er bij afweging omtrent instroom zowel statische als dynamische factoren genomen. Voor de statische factoren kan een totaal van 30 punten behaald worden. Om te kunnen instromen moet de vrouw tenminste 16 van de 30 punten behalen. De dynamische factoren behoeven een score van tenminste 17 van de 52 punten om te kunnen instromen. Samen met de ROSA-regisseurs is het beoordelingskader doorgenomen.

Statische factoren kunnen gescoord worden op basis van informatie van verwijzer

De ROSA-regisseurs vertellen dat het invullen van de statistische factoren goed te doen is. Dit zijn feitelijkheden en deze moeten bij de aanmelding duidelijk zijn. Deze factoren worden als eerst gevraagd aan de verwijzer. Als een meisje of jonge vrouw op dit onderdeel minder dan 16 punten scoort, kan ze niet instromen en worden de dynamische factoren niet beoordeeld. De regisseurs geven aan dat er dan met de aanmelder meegekeken wordt naar een alternatieve aanpak die beter passend is: er is sprake van een warme overdracht.

Bij de statistische factoren wordt o.a. gevraagd naar incidenten van de afgelopen vijf jaar, omdat incidenten die langer geleden plaatsvonden om AVG-redenen niet mogen worden meegenomen. Registraties bij politie bijvoorbeeld worden ook verwijderd als er geen nieuwe registraties zijn in die vijf jaar. De regisseurs geven aan dat deze termijn prima is, zowel voor meiden jonger dan 18 als voor jonge vrouwen, ouder dan 18. Het gaat hierbij om de vraag of het de vrouw de afgelopen vijf jaar wel eens betrokken is geweest bij huiselijk geweld, als slachtoffer of pleger, en niet of dit geweld gedurende de hele periode plaatsvond. Dit is voor de regisseurs duidelijk en goed werkbaar.

¹⁴ Rapportage Aanpak Doorgroeiërs - Evaluatie en advies (openresearch.amsterdam).

Dynamische factoren kunnen niet altijd gescoord worden op basis van informatie van de verwijzer

De regisseurs geven aan dat het invullen van het dynamische onderdeel lastiger is. We lopen samen met de regisseurs de thema's en bijbehorende items één voor één langs:

- Wonen – Dit is goed in te vullen. Hier is vaak informatie over beschikbaar.
- Opleiding en werk – De regisseurs geven aan dat het afhankelijk is van de aanmelder of hier informatie over is. De politie – die vaak aanmeldt – heeft hier bijvoorbeeld zelden zicht op.
- Motivatie en vaardigheden – Het onderdeel gericht op motivatie en vaardigheden is doorgaans nog complexer om in te vullen. Hier is pas zicht op als regisseur in het dossier zit en hulpverleners spreekt. De regisseurs vertellen dat dit thema wel kort aan bod komt in het eerste gesprek met de aanmelder, maar dat het niet haalbaar is om alle items grondig te bespreken, waardoor dit onderdeel vaak kort besproken wordt. Deze items worden wel altijd ingevuld, ondanks dat het soms gissen is. De regisseurs geven aan dat het belangrijk is om dit onderdeel mee te nemen in de beoordeling, omdat het inzicht geeft in stabiliteit en kwetsbaarheid.
- Financiën – Ook hierbij is het afhankelijk van de aanmelder of het lukt om deze items in te vullen. De politie heeft ook hier geen zicht op. Dit vergt soms buiten de lijntjes kleuren van de regisseurs om toch informatie hierover op te halen, omdat een vrouw anders niet door het beoordelingskader heen komt. Financiën is tevens een relevant thema, maar niet het thema dat als eerst naar voren komt in een eerste gesprek met de aanmelder.
- Relaties met partner, gezin en familie en relatie met vrienden en kennissen – Dit is een onderwerp dat tijdens het gesprek met de aanmelder centraal staat en waar direct naar gevraagd wordt. Hierdoor is het gemakkelijk om deze items in te vullen. Meiden scoren vaak hoog op deze items. Regisseurs geven aan dat er op het moment van invullen van het beoordelingskader voldoende informatie is om dit te scoren. Echter gaandeweg volgt soms nog meer informatie volgt, waardoor het beoordelingskader soms net anders ingevuld zou moeten worden. De rode draad van het verhaal is echter vaak snel duidelijk. Bij dit onderdeel staan er soms in één item verschillende zinnen, zoals bijvoorbeeld bij het item over ervaring met hechte relaties: 'Vrouw zit in destructieve patronen: relaties worden gekenmerkt door fysiek, emotioneel of seksueel geweld. Vrouw vertelt dit zelf of geeft dit toe in een gesprek met professional dan wel professional stelt dit vast. De meeste relaties die de vrouw aangaat zijn van korte duur, oppervlakkig en/of houden niet lang stand.' In dit item wordt eigenlijk naar verschillende aspecten gevraagd, namelijk het hebben van destructieve relaties, maar ook het bespreekbaar maken hiervan. Dat zijn twee verschillende dingen. Dit maakt het soms moeilijk om dit eenduidig te beoordelen, want waar leg je dan de nadruk op? De regisseurs geven aan dat dit soms complex is. Vaak wordt er dan een gemiddelde score gegeven. Een van de regisseurs zei bijvoorbeeld: *'Soms staat er heel veel, waarbij je de eerste zin denkt ja dit is zo, en tweede deel nee, dus daar vraag ik me soms af of daar iets in aanpast moet worden. Dan wordt het meet in the middle, dus misschien lostrekken?'*
- Seksualiteit/identiteit – Dit is eveneens een belangrijk thema dat centraal staat in het gesprek met de aanmelder. De regisseurs hebben veel kennis van en ervaring met dit thema en vullen dit eenvoudig in. Bij twijfel is er altijd overleg met elkaar. Regisseurs geven aan dat zij dit op eenzelfde manier invullen. Regisseurs geven aan dat dit een belangrijk thema is voor instroom.

- Middelen- en alcoholgebruik – Doorgaans is er wel bekend of een meisje of jonge vrouw middelen gebruikt, maar ontbreekt informatie over hoe zorgelijk dit is. Wat voor soort middelen gebruikt ze? Wat zijn de gevolgen van het gebruik? Hoe komt ze aan geld om de middelen te kopen? Dat is vaak gissen. Regisseurs vertellen hier doorgaans een 1 gemiddeld in te vullen, behalve als duidelijk is dat middelen- en alcoholgebruik helemaal geen thema is dan wordt er 0 gescoord in de casus of juist wel een groot probleem vormt, dan wordt een score 2 gegeven. Een van de regisseurs gaf het volgende voorbeeld: *'Als iemand middelen gebruikt en verslaafd is, dan scoor ik 1 en als je weet dat het heel ernstig is dan 2, want dan weet je dat ze al 3 keer naar de kloten aangetroffen is. Ik ben heel voorzichtig, ik scoor niet riant, behalve als ik het zeker weet uit de aanmelding.'*
- Denkpatronen, gedrag en vaardigheden – Hier scoren meiden vaak hoog op. Dit onderdeel omvat 6 items, waar niet altijd informatie over is. Er wordt door de aanmelder een beeld geschetst en op basis daarvan vullen de regisseurs de items in, maar dat betekent wederom dat er ook vaak gegist moet worden. Hierover vertellen de regisseurs dat als ze het niet weten ze meestal een 1 geven, omdat 1, gemiddeld, de veilige keuze is.

Concluderend geven de regisseurs aan dat het moeilijk is om sommige items te kunnen scoren, omdat de informatie die nodig is om dit onderdeel in te vullen niet altijd beschikbaar is. Het is ook niet haalbaar om alle items één voor één door te lopen met de verwijzer. De regisseurs geven aan dat alle thema's aangestipt worden en dat op basis van de informatie op thema niveau gegist wordt hoe de specifieke items gescoord zouden moeten worden. De regisseurs zeggen hierover het volgende:

'Of dingen wel moeten mee wegen als je het niet kan invullen? Een deel van meerwaarde zit wel in die dynamische factoren. Ze moeten er dus niet helemaal uit, maar misschien moet het wel op een andere manier meegenomen worden.'

Er wordt niet altijd een toelichting gegeven per item

Per item is er een kader om een toelichting te geven. Dit wordt niet altijd ingevuld. De regisseurs geven aan dat dat wel nodig is, vooral om voor jezelf dingen scherp te hebben. Regisseurs dienen het beoordelingskader namelijk na een half jaar opnieuw in te vullen en als de toelichting ingevuld is, is het gemakkelijker om het beoordelingskader opnieuw in te vullen. Zeker bij items waar twijfel over was, kan het helpend zijn om de toelichting in te vullen. Er zijn verder geen andere professionals die hier naar kijken.

Opnieuw invullen van beoordelingskader na een half jaar is te snel

Het invullen van het beoordelingskader na een half jaar wordt door de regisseurs als 'te snel' gezien. De regisseurs vertellen dat het eerste half jaar vaak in het teken staat van het voorkomen dat de situatie verergert en het samenbrengen van het netwerk, zodat er daarna stappen vooruit gezet kunnen worden. De ervaring leert echter dat verandering op de verschillende domeinen binnen een half jaar niet realistisch is en dat dit eigenlijk pas na een jaar goed te beoordelen is.

'Problematiek is dermate complex dat dat na half jaar niet ineens heel anders is en je score heel anders wordt. Plus dan blijft iemand hoog scoren. Daardoor lijkt het dan alsof ROSA nog nodig is, maar soms loopt alles goed en kan het alsnog afgesloten worden ondanks de hoge score, dat is moeilijk.'

Verwijzing en instroom ROSA vanuit verwijzers/zorg- en veiligheidspartners

Verwijzers/zorg- en veiligheidspartners hebben geen zicht op instroom-criteria en beoordelingskader

In de gesprekken met de verwijzers/zorg- en veiligheidspartners komt direct op tafel dat zij niet of nauwelijks zicht hebben op het proces van beoordeling en instroom in de ROSA-aanpak. Het is voor een groot deel van de geïnterviewden bijvoorbeeld nieuw dat minderjarige meiden eigenlijk niet binnen de ROSA-aanpak vallen. Zij weten niet welke informatie een ROSA-regisseur nodig heeft en kennen ook het beoordelingskader niet. Ook als een client afgevoerd wordt, weten zij vaak niet wat daar de reden voor is. Een verwijzer zei:

‘Laatst is een aanmelding afgeketst, terwijl de ROSA-aanpak eigenlijk de enige aanpak is die wellicht geschikt was voor dit meisje. De criteria waren niet voldoende aanwezig, dat is jammer. Volgens mij was het dat mensenhandelstuk, maar dat is niet helder.’

Informatie over de instroomcriteria, het beoordelingskader en redenen van afwijzing zorgen ervoor dat het voor de verwijzers soms onduidelijk is welke informatie belangrijk is om te geven aan de ROSA-regisseurs. Dit maakt dat de regisseurs mogelijk niet altijd over de optimale informatie beschikken om een goede afweging te kunnen maken, terwijl die informatie wellicht wel voor handen zou zijn. Daarmee kan het ook gebeuren dat meiden wellicht onterecht afgewezen worden, simpelweg door missende informatie.

Voor professionals die verwijzer kunnen zijn is niet altijd duidelijk waar de ROSA-stadsdelen aanpak stopt en waar de persoonsgerichte ROSA-aanpak begint. Het zou voor hen heel helpend zijn als ze meer zicht zouden krijgen op het proces van aanmelding, beoordeling en instroom en de criteria die daarbij gehanteerd worden door de ROSA-regisseurs.

Verwijzing van stadsdelen aanpak naar persoonsgerichte aanpak gebeurt niet in alle stadsdelen even vaak

In het groepsgesprek met een aantal zorgpartners wordt duidelijk dat er door de verschillende stadsdelen anders wordt omgegaan met het aanmelden van meiden en jonge vrouwen voor de persoonsgerichte aanpak. In het ene stadsdeel wordt de persoonsgericht aanpak vanuit ROSA gezien als echt allerlaatste optie als verder alles geprobeerd is en resultaat uitblijft, terwijl in een ander stadsdeel al veel sneller contact wordt gezocht om meiden en jonge vrouwen aan te melden. Dit in de hoop bijvoorbeeld een vrouw sneller te bereiken dan andere partners kunnen of middels een regisseur vanuit ROSA de neuzen van verschillende betrokken partijen dezelfde kant op te krijgen, zodat hulp van de grond komt. Een van de projectleiders ROSA uit de stadsdelen zei:

‘We zitten er toch anders in. Ik heb niet het idee dat ik zo veel meiden kan opschalen, dit is best een eye opener. Ik probeer heel ver te gaan, het ene meisje dat nu in PGA zit dat was echt, ja dat kon niet anders. Opschalen alleen als het heel slecht gaat, niet bij een incident. Ik heb dus een beetje een ander perspectief.’

Mogelijk heeft de diversiteit in beschikbare capaciteit per stadsdeel te maken met de wijze waarop ze met de verwijzingen omgaan.

Leeftijdscriterium

Leeftijdscriterium wordt in praktijk niet gehanteerd

Het leeftijdscriterium wordt, met name aan de ondergrens, 17 jaar, in de praktijk al los gelaten. De regisseurs vertellen dat er al verschillende minderjarige meiden in de aanpak zitten. Dit gaat gemakkelijk en er is niet meer overleg of afstemming nodig om een minderjarig meisje in te laten stromen. De verwijzers/zorg- en veiligheidspartners wisten überhaupt niet dat minderjarige meiden in principe niet geïnccludeerd zouden kunnen worden. Verschillende verwijzers/zorg- en veiligheidspartners geven aan al minderjarige meiden succesvol aangemeld te hebben. Leeftijd was hierbij geen onderwerp van gesprek.

Leeftijdscriterium verlagen is nodig

Er is consensus over het aanpassen van het leeftijdscriterium. Ook de richting van de aanpassing, namelijk ook jongere meiden toelaten tot de persoonsgerichte aanpak, is unaniem. Echter wat dan een passende ondergrens is qua leeftijd, daarover lopen de meningen nog uiteen. De genoemde ondergrens loopt grofweg uiteen van 10 tot 15 jaar. De een geeft aan dat je moet starten met de persoonsgerichte aanpak zodra meiden een telefoon krijgen. De ander geeft aan dat dat geen zin heeft omdat meiden pas vanaf 12 jaar vervolgbaar zijn. En weer iemand anders geeft aan dat je eerst andere hulp moet proberen en dat meiden dan al snel een jaar of 15 zijn voordat je weet dat dat niet werkt.

Verlagen van leeftijdscriterium betekent andere samenwerkingspartners

De vraag is vervolgens wat betekent een lagere ondergrens voor het beoordelingskader en de persoonsgerichte aanpak. Wat als eerste naar voren komt in de gesprekken is dat het voor de regisseurs betekent dat er met andere partners gewerkt zal moeten worden. Rond jeugd zijn er vanuit het wettelijk kader vaak

al partijen in beeld die de regierol hebben. Een van die partijen is bijvoorbeeld een GI (gecertificeerde instelling). Er zou kunnen worden nagedacht over het opnemen van betrokkenheid van een GI als randvoorwaarde om de persoonsgerichte ROSA-aanpak in te zetten. Belangrijk is om altijd met een GI af te stemmen hoe de betrokkenheid van ROSA van meerwaarde kan zijn, naast de inzet vanuit de GI. Zowel de regisseurs als de verwijzers/zorg- en veiligheidspartners zien hier geen grote belemmeringen. ROSA-regisseurs kunnen regie voeren, ze zullen de sociale kaart van waaruit ze nu werken moeten aanvullen met relevante partners als het om jeugd gaat, maar verder verandert er qua werkwijze, zo schat men in, niet heel veel. Partners die belangrijker worden zijn de ouders/verzorgers en bijvoorbeeld school.

Verlagen van leeftijdscriterium vraagt opdoen van nieuwe kennis

Benoemd wordt ook dat het verlagen van de leeftijd nieuwe kennis vraagt van de regisseurs. Het gaat dan om kennis over bijvoorbeeld de werkwijze van Blijvend Veilig en van het toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming en de visie van waaruit door hen gewerkt wordt. Daar waar nu al afgeweken wordt van de leeftijdsgrens van 17 jaar ervaart men namelijk een verschil in visie door gebrek aan deze kennis bij de ROSA regisseurs. In een eerdere casus heeft dit geleid tot visieverschil binnen de samenwerking tussen Blijvend Veilig en de ROSA-regisseurs. Hierbij vonden de ROSA-regisseurs dat er juridische maatregelen nodig waren om veiligheid te realiseren, terwijl de visie van Blijvend Veilig is dat juridische maatregelen niet leiden tot duurzame veiligheid. Deze visies stonden tegenover elkaar en zorgden voor stagnering in deze casus.

Tevens is er volgens zorg- en veiligheidspartijen meer inhoudelijke kennis nodig over wat een adequate ontwikkeling van jongere meiden is, specifiek op het terrein van de seksuele ontwikkeling en seksueel gedrag. Mogelijk vraagt dit, in elk geval in begin, extra ondersteuning voor de regisseurs. Er wordt hierbij gedacht aan intervisie.

Aanpassingen beoordelingskader bij verlagen van leeftijds criterium

Het verlagen van het leeftijds criterium vergt aanpassingen in het beoordelingskader. Tijdens de interviews komt naar voren dat het wenselijk is om een ander beoordelingskader voor minderjarige meisjes te maken. Er komen een aantal zaken aan bod die om aanpassingen vragen:

- Wonen – Minderjarige meiden hebben in principe altijd een (vaste) woonplaats. Het item over wonen in de vorm, waarbij 'Geen vaste woon- of verblijfplaats/zwervend' twee punten krijgt, is niet passend voor minderjarige meiden en kan eruit in deze vorm. Wel wil je graag weten of iemand thuis woont, in een pleeggezin of bijvoorbeeld op een woongroep.
- Opleiding/werk – Bij minderjarige meiden wil je expliciet informatie over school. Items gaan nu over school/werk. Werk is bij iemand van 13 minder relevant, terwijl informatie over school juist expliciet nodig is.
- Financiële situatie – Het al dan niet kunnen overzien van je eigen financiële situatie is niet een passend item voor een minderjarig meisje. Meiden van deze leeftijd worden ook nog niet geacht dit te kunnen. Hun brein moet zich op dat terrein immers nog verder ontwikkelen. Wel worden er in de praktijk meiden gezien met bijvoorbeeld hele dure spullen terwijl ouders in armoede leven of aangeven geen zakgeld te geven en het meisje niet werkt. Dat roept vragen op over hoe ze aan haar geld of dure spullen komt. Dit item zou dus vooral anders geformuleerd moeten worden, want het wordt wel relevant gevonden.
- Seksualiteit/identiteit – Ten aanzien van seksuele ontwikkeling en seksueel gedrag geven respondenten aan dat je eenzelfde soort gedrag vooral anders moet scoren. Ze geven daarbij het volgende voorbeeld: *"Een vrouw van 23, waarbij geen sprake is van een verstandelijke beperking, die met 2 mannen seks heeft in weekend, kan goed haar keuze zijn en is dus niet direct zorgwekkend. Als een meisje van 13 hetzelfde doet, dan is het zorgwekkender, dus je houdt dan rekening met de leeftijd bij het scoren."*

Dit betekent volgens de regisseurs echter niet direct dat er een ander beoordelingskader gemaakt moet worden. De regisseurs zelf geven, in tegenstelling tot zorg- en veiligheidspartners, aan voldoende kennis te hebben over gezonde leeftijds-adequate seksuele ontwikkeling en dit in het achterhoofd te houden tijdens het scoren.

- Samenwerking GI – Een minderjarig meisje kan alleen geïncludeerd worden als er een GI betrokken is, omdat hulp anders niet betaald kan worden. Er is een casus bekend waarin ROSA juist ingezet werd, om een GI te betrekken. Lukt dit niet, dan kan ROSA niet verder. In het beoordelingskader voor minderjarige meiden zou betrokkenheid van een GI een plek moeten krijgen. Daarnaast moet er zorgvuldig overleg plaatsvinden over ieders rol. De GI is de regievoerder, dus welke rol heeft de ROSA-regisseur? In de praktijk blijkt dat de GI de regierol met wisselend succes vervult, dus er kan gekeken worden naar ondersteuning vanuit de ROSA-regisseur om het proces in gang te trekken en een team te vormen, maar je moet niet op elkaars stoel willen zitten. Als er seksueel grensoverschrijdend gedrag aan de orde is, kan de expertise van ROSA op dit thema relevant zijn.

Woonplaats criterium

Afwijken van woonplaats criterium kan alleen als andere partij uit gemeente Amsterdam betrokken is

Wat betreft woonplaats zijn de geïnterviewden eenduidig: meiden buiten Amsterdam kunnen alleen geïncludeerd worden als er een andere betrokken partij (verwijzer) vanuit de gemeente is, zoals de reclassering. Als er geen andere betrokken partij is, kan ROSA niet doorverwijzen en kan de persoonsgerichte aanpak niet goed invulling krijgen. Immers zonder binding met Amsterdamse partners kan er geen zorg of uitkering in Amsterdam geregeld worden, doordat de gemeente waar iemand officieel woont verantwoordelijk is.

Aangezien er wel afspraken over samenwerking zijn gemaakt met de Amstelland gemeenten, kan er voor meiden en vrouwen uit gemeenten als Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn meer dan bijvoorbeeld voor een jonge vrouw uit Heerlen of Groningen.

Er zitten haken en ogen aan afwijken van woonplaatscriterium

Het includeren van meiden buiten Amsterdam betekent dat er samengewerkt dient te worden met zorg- en hulpverleningspartners buiten Amsterdam. De ROSA-regisseurs hebben veel kennis rondom het Amsterdamse netwerk, maar niet over het netwerk in een andere regio. Daarnaast hebben de ROSA-regisseurs geen directe contacten in deze andere steden, wat het werk een stuk lastiger maakt. Een van de regisseurs zei:

'Wij hebben veel meiden gehad in Nieuw-West uit Alkmaar, Rotterdam, Maastricht. Ze werden dan tijdelijk geplaatst bij KeNa-zorg of bij een andere organisatie. Dan moeten wij het regie voeren, maar het netwerk zit niet hier. Wij kennen dat meisje niet. Het netwerk kent het meisje niet. Dit is moeilijk. Zo'n meisje heeft natuurlijk al een heel verleden in die andere stad. Natuurlijk kan je in politiestystemen veel terugvinden, maar er is ook vaak een heel zorgverleden en daar weten we dan maar 5% vanaf. Dat is heel lastig.'

Binding met de Amsterdam/Amstelland mee laten wegen

Een aantal respondenten geeft aan, dat ze vinden dat het mee moet wegen wat iemands binding is met de stad Amsterdam of de regio Amstelland.

'Als iemand overlast veroorzaakt in Amsterdam dan moeten we er iets mee. Komt diegene uit een andere gemeente dan moeten we daarmee contact zoeken en zorgen dat er daar hulp op gang komt. Maar leeft iemand nu hier op straat en zou diegene zich hier willen vestigen of heeft diegene hier (meer kans op) werk, als er dus binding is met hier, dan is het misschien wel goed om diegene in de ROSA-aanpak op te nemen.'

3.3. Dossieranalyse

Leeftijdscriterium

Bij zeven van de negen door ROSA aangeleverde casussen werd afgeweken van het leeftijdscriterium. De leeftijd van de meiden varieerde van 13 tot 16 jaar. Bij alle meiden is het beoordelingskader ingevuld.

Minderjarige meiden scoren laag op reclassering en detentie

Bij de statische gegevens scoren bijna alle meiden geen punten op de items 'De vrouw heeft de afgelopen 5 jaar een (jeugd)reclasseringsmaatregel opgelegd gekregen' (n = 6) en 'De vrouw is in de afgelopen 5 jaar veroordeeld tot (jeugd)detentie' (n = 7). Dit indiceert dat deze factoren bij meiden van jonger dan 17 jaar zelden aan bod komen, wat de vraag doet rijzen of dit factoren zouden moeten zijn om mee te nemen in de weging of een meisje al dan niet kan instromen. Het meenemen van deze factoren kan betekenen dat meiden meestal deze 6 punten al missen, waardoor de andere factoren een hoge score moeten hebben. Er dient dus gezocht te worden naar een passende manier van wegen voor jongere meiden.

Minderjarige meiden scoren hoog op dynamische factoren relaties, seksualiteit en denkpatronen

Bij de dynamische factoren varieert het aantal punten van 29 tot 50 punten. Bijna alle meiden hebben de hoogste score op de thema's 'Relatie met partner, gezin en familie', 'Relatie met vrienden en kennissen', 'Seksualiteit/identiteit' en 'Denkpatronen, gedrag en vaardigheden'. We hebben geen vergelijking kunnen maken met dossiers waarbij niet afgeweken werd van het leeftijdscriterium. Dus we kunnen niet aangeven of dit vergelijkbaar of anders is. We kunnen wel stellen dat deze dynamische factoren belangrijk zijn voor de invulling van de persoonsgerichte aanpak aan meiden onder de 18 jaar.

Thema's die moeilijk te scoren zijn bij minderjarige meiden worden meegenomen in beoordeling instroom

Tijdens de interviews gaven de ROSA-regisseurs aan dat sommige thema's in het huidige beoordelingskader lastig in te vullen zijn voor meiden die jonger zijn dan 18 jaar, omdat de items gericht zijn op oudere meiden en jonge vrouwen, zoals bij woonsituatie, opleiding/werk en financiële situatie. In de dossiers zien we niet terug dat dit niet ingevuld kan worden. In bijna alle casussen worden alle thema's gescoord.

Bij het thema wonen geven de ROSA-regisseurs in de interviews aan dat minderjarige meiden altijd een vaste woonplaats hebben, dus op basis van dat gegeven nooit een twee kunnen scoren op het item 'Huidige woonplaats' (een score van twee betekent dat een meisje geen vaste woonplaats heeft). Dit zien we terug in de dossiers: er zijn geen meiden die op dit item een twee op scoren. De woonplaats van meiden is wisselend: bij ouders, woonvoorziening, gesloten plaatsing. Bij drie meiden zien we een lage score bij thema wonen en lijken er geen problemen rondom hun woonsituatie.

Rondom het thema opleiding/werk geven de regisseurs aan dat het belangrijk is om expliciet naar school te vragen. Er wordt nu gescoord op het item 'Vrouw is werkloos en/of volgt geen opleiding'. Bij minderjarige meiden zou hier enkel naar school gevraagd moeten worden. Dat gebeurt nu niet. In een aantal dossiers wordt wel een expliciete toelichting rondom school gegeven, zoals in een casus waarbij een meisje al een jaar niet naar school gaat. Er wordt echter niet bij alle meiden, die op deze items een 2 scoren, duidelijk of deze scoring gaat over werk of school. Het is belangrijk om dat expliciet te maken, omdat het niet per se zorgelijk is als een meisje van 13 geen werk heeft, maar wel als een meisje van 13 niet naar school gaat. Dit zou ook toegelicht kunnen worden in de opmerkingen, maar dit wordt niet altijd ingevuld zo zien we in de dossiers.

Ten aanzien van de items bij financiële situatie gaven regisseurs in de interviews aan dat deze niet passend zijn voor een minderjarig meisje, bijvoorbeeld omdat een meisje van 13 jaar altijd financieel afhankelijk is van anderen, dus dat is niet per definitie problematisch. In de dossiers zien we bij meerdere meiden de hoogste score op het item 'Vrouw heeft geen inkomen en/of is volledig afhankelijk van anderen of illegale praktijken'. Het is niet bij allemaal duidelijk of het hier om ouders gaat of om anderen. Dit zou een wezenlijk verschil zijn en zou je uit de toelichting willen kunnen opmaken, maar dat is niet het geval. Bij twee casussen is dit hele blok niet ingevuld door de leeftijd van de meiden.

Leeftijd speelt mee in beoordeling van situatie

Het is belangrijk om te realiseren dat de ROSA-regisseur bij het invullen van het beoordelingskader de leeftijd van het meisje goed in gedachte houdt. Het is bijvoorbeeld logisch dat een meisje van 13 'de financiële situatie niet altijd of tijdelijk niet kan overzien', 'geen beroepsvaardigheden heeft die van pas komen op de arbeidsmarkt' of 'niet doordacht, maar impulsief handelt'. Dit zijn kenmerken die passend zijn bij een gezonde ontwikkeling. Maar eenmaal volwassen, zijn dit redenen voor zorg. De ROSA-regisseurs geven aan kennis te hebben over leeftijdsadequaat ontwikkelingen en hier voldoende rekening mee te houden bij het invullen van het beoordelingskader. Zij benadrukken dat het beoordelingskader bij een vrouw van 22 met LVB ook op een andere manier ingevuld wordt. Bij twijfel vindt er altijd overleg plaats. Het is nu echter lastig uit de dossierinformatie op te maken hoe uniform er gescoord wordt en wat wel en niet meegewogen wordt. Ook als zaken niet ingevuld zijn, is de vraag hoe de scoring dan wordt aangepast.

Bij minderjarige meiden wordt vaak ingezet op versterken van relatie tussen meisje en ouders

Opvallend is dat in het plan van aanpak bijna in elke casus ingezet wordt op het versterken van een gezonde relatie tussen het meisje en haar ouders. Het zou zo kunnen zijn dat dit belangrijker geacht wordt bij minderjarige meiden, maar ook hierbij hebben we geen vergelijking gemaakt met meiden/jonge vrouwen die ouder dan 18 zijn.

Moeilijkheden in samenwerkingen met partners bij minderjarige meiden niet terug te zien in dossiers

Tijdens de interviews werd meermaals vanuit verschillende perspectieven aangegeven dat de ROSA-regisseur andere samenwerkingspartners heeft bij meiden die jonger zijn dan 18, omdat bijvoorbeeld school en ouders een grote rol spelen en er meestal een GI betrokken is. Dit zou kunnen leiden tot moeilijkheden, omdat de ROSA-regisseurs hier minder kennis over hebben. In de dossiers zien we een groot variatie in betrokken hulpverlening en samenwerkingspartners, maar er wordt niks gerapporteerd over moeilijkheden rondom samenwerkingen.

Daarnaast werd tijdens de interviews aangegeven dat het includeren van minderjarige meiden betekent dat er kennis nodig is over de werkwijze van Blijvend Veilig van het toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming. We zien bij de dossieranalyse één casus waar Blijvend Veilig betrokken is. We zien dat Blijvend Veilig de doorverwijzer is. Er wordt expliciet vermeld dat het doel is om samen op te trekken in deze casus, maar dat Blijvend Veilig de regie blijft voeren. In dit dossier zien we dat de samenwerking tussen ROSA en Blijvend Veilig lastig was: Blijvend Veilig zag de meerwaarde van ROSA in deze casus niet. Het is onduidelijk wat hier uiteindelijk besloten is en wat de gevolgen waren voor het meisje.

Wat verder opvalt, is dat in de plannen van aanpak school altijd een belangrijke rol heeft: in bijna alle casussen wordt er ingezet op het stimuleren van school.

Woonplaatscriterium

Geen opvallendheden in dossiers waar afgeweken wordt van woonplaatscriterium

Bij twee van de negen door ROSA aangeleverde dossiers werd afgeweken van het woonplaatscriterium. De meiden waren woonachtig in Amstelveen en Uithoorn. Tijdens de interviews werd door verschillende partijen aangegeven dat dit kennis vergt over andere samenwerkingspartners en dat dit de samenwerking kan bemoeilijken. Er zijn in de dossiers geen aanwijzingen dat de samenwerking met organisaties voor meiden buiten Amsterdam moeizamer gaat. Nu zijn dit beide Amstelland gemeenten, waarmee samenwerkingsafspraken bestaan. Mogelijk zijn deze casussen niet representatief voor casussen die van buiten regio Amstelland komen.

Daarnaast werd tijdens de interviews gesteld dat binding met de stad Amsterdam of de regio Amstelland van belang is. Aangezien deze meiden woonachtig zijn in Amstelland gemeenten, zien we vermoedelijk niets terug over binding met Amsterdam of de regio. Tevens werd aangegeven dat het belangrijk is dat er een verwijzer is waarmee afspraken zijn gemaakt. Bij deze cases waren de verwijzers Gemeente Amstelveen en Arkin. We vinden in de dossiers geen expliciete afspraken terug.

Redenen en invloed afwijken criteria

Dossiers geven geen inzicht in redenen en invloed van afwijken van leeftijd- en woonplaatscriterium

Het voornamelijk doel van het dossieronderzoek was zicht krijgen op welke gronden er wordt afgeweken van de instroomcriteria en benodigde score op het beoordelingsformulier, evenals de overwegingen die worden gemaakt om al dan niet af te wijken. In de dossiers is niks te vinden over overwegingen rondom het afwijken van de instroomcriteria. Daarnaast hebben we geprobeerd inzicht te krijgen in het effect dat het afwijken van instroomcriteria en beoordelingskader heeft op het plan van aanpak. Hierover hebben we ook geen informatie gevonden in de dossiers. Voor vervolgonderzoek zou het interessant zijn om naast de dossiers waarbij afgeweken wordt van het leeftijd- en woonplaats criterium ook dossiers te bekijken waarbij niet afgeweken wordt van het leeftijd- en woonplaats criterium, zodat er gekeken kan worden of het traject er anders uit ziet. Dat was op basis van de dossiers die we nu bekeken hebben niet mogelijk.

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk grijpen we even terug naar de onderzoeksvraag waar we mee zijn gestart, namelijk: In welke mate sluiten de instroomcriteria en het beoordelingskader aan bij de huidige praktijk van de ROSA-aanpak? Specifiek is de vraag gesteld hierbij te kijken naar het leeftijd en woonplaatscriterium.

Passendheid instroomcriteria algemeen: benut alleen statische factoren voor besluit over instroom

De instroomcriteria en het beoordelingskader t.b.v. de persoonsgerichte aanpak van ROSA zijn mooi, ogen gedegen en zijn grotendeels goed werkbaar voor de regisseurs. Met name het deel dat bestaat uit statische factoren is goed en snel in te vullen. Hier was iedereen het over eens. Over de dynamische factoren is langer gesproken en liepen de meningen ook meer uiteen. De kern uit de gesprekken was dat het dynamische deel subjectiever is. Bovendien is het ook veel lastiger om de informatie over de dynamische factoren te verkrijgen. De scoring vindt daardoor relatief vaak plaats op suboptimale informatie. Wel worden de dynamische factoren heel belangrijk gevonden en wil men ze graag behouden. Kijken we naar de literatuur, dan sluit dat eigenlijk naadloos aan bij de informatie uit de interviews. In de literatuur zien we namelijk dat de statische factoren vooral gebruikt worden als voorspeller of om een afweging mee te maken. Terwijl de dynamische factoren veelal worden gebruikt om invulling te geven aan een aanpak, interventie of behandeling.

De dynamische factoren kunnen ook worden gebruikt om de voortgang van een aanpak, interventie of behandeling te monitoren. Het is dan zaak goed te kijken naar waar je aanpak zich op richt en op welke factoren je invloed hebt en wat een aannemelijk tijdspad is waarop je verandering zou kunnen waarnemen op de betreffende factor.

Aanbeveling 1: Benut alleen de statische factoren om een besluit te nemen over al dan niet instroom van meiden of vrouwen. Gooi de dynamische factoren niet weg, vul ze zo snel mogelijk zo ver mogelijk in, maar neem ze niet mee in de besluitvorming over instroom. Gebruik ook de eerste fase na instroom nog om de informatie rond de dynamische factoren compleet te krijgen en bepaal aan de hand van de informatie uit deze dynamische factoren waar de aanpak zich op moet richten. Je kunt je afvragen of het beoordelingskader dan nog de juiste plek is voor de dynamische factoren en of het niet logischer zou zijn als ze onderdeel van het plan van aanpak zouden uitmaken.

Passendheid afzonderlijke items: hierin zijn aanpassingen nodig bij werken met jongere doelgroep

Ten aanzien van de geschiktheid van opgenomen items in het beoordelingskader liepen de meningen van respondenten uiteen. Sommige respondenten achtten de selectie van de items passend. Andere respondenten noemden een aantal items niet of minder relevant. Wil je een jongere doelgroep includeren, dan zijn er wel een aantal zaken die echt anders zijn. Zo spelen ouders en school bijvoorbeeld een belangrijkere rol, lijkt de (jeugd)reclassering vaak (nog) niet betrokken, is de wijze waarop werk en financiën wordt uitgevraagd niet passend bij de leeftijd. Dat laatste geldt ook voor de woonsituatie.

Daarnaast bleek uit de dossieranalyse van de tot nu toe ingevulde beoordelingskaders dat een aantal items in de praktijk zelden voorkomt of voor toetsing eraan zelden tijdig informatie voorhanden is. Aangezien de ROSA-aanpak echt een voorloper is, is er niet een vergelijkbare aanpak waarbij we kunnen 'afkijken'. We doen daarom op basis van de in dit onderzoek verkregen informatie een louter suggesties over items om verder naar te kijken.

Aanbeveling 2: Een aantal items vraagt om aanpassing als er met een jongere doelgroep gewerkt wordt.

Bij de statische factoren lijkt niet elk item even relevant als je naar de 18-minners kijkt. Ook het aantal meldingen dat nodig is om 'ja' in te vullen en dus punten te scoren op een item is wellicht soms hoog. Drie vermissingen op bijvoorbeeld je 13de is heel veel net als 10 maal geregistreerd staan als betrokkene bij een incident waarbij sprake was van zorgelijk en/of grensoverschrijdend en/of overlast gevend gedrag in de laatste 2 jaar. Een ondertoezichtstelling (OTS) mag daarentegen misschien juist weer zwaarder wegen, omdat we weten dat dit vaak een gevolg is van meervoudige complexe problematiek bij de jeugdige en/of diens gezin. Wellicht zou er ook breder gekeken kunnen worden naar jeugdbeschermingsmaatregelen en zou naast een OTS ook de Voorlopige OTS (VOTS), gezag beëindigende maatregel, voordijmaatregel en uithuisplaatsing kunnen worden meegenomen. Deze informatie zal voor 18-minners makkelijker voorhanden zijn.

Kijken we naar de dynamische factoren dan zien we dat daar ook aanpassingen nodig zullen zijn als je het beoordelingskader in deze vorm wil blijven gebruiken. Volg je echter aanbeveling 1 op, dan is de scoring in het kader van instroom in elk geval niet meer relevant, hetgeen het makkelijker maakt.

Het gaat dan nog wel om vragen we de juiste items uit om de ROSA-aanpak goed invulling te kunnen geven en de voortgang te kunnen monitoren.

Zie bijlage 2 voor de suggesties en denkrichtingen voor aanpassing van het beoordelingskader.

Proces van aanmelding en beoordeling breder onder de aandacht brengen

Wat heel belangrijk is, is het verkrijgen van alle beschikbare informatie, zodat het beoordelingsformulier zo optimaal mogelijk kan worden ingevuld. Zoals in de resultaten te lezen viel is de informatie voor het statische deel over het algemeen makkelijk en snel voorhanden. Voor het dynamische deel bleek dat lastiger en koste het ook meer tijd. Wat wij als onderzoekers opvallend vonden, was dat verwijzers en zorgaanbieders slecht of zelfs niet op de hoogte waren van het proces van aanmelding en de informatie die de regisseurs nodig hebben om een besluit te kunnen nemen over instroom. Een van de respondenten was zelfs echt verbaasd dat de dynamische factoren in het beoordelingskaders stonden, want deze respondent gaf aan na instroom in ROSA, in opdracht van de ROSA-regisseurs pas onderzoek te doen naar de dynamische factoren. Met name wat er speelt op de verschillende dynamische factoren en waar hulpverlening op is stuk gelopen is volgens respondenten heel belangrijk om te weten.

Aanbeveling 3: Zorg ervoor dat verwijzers op de hoogte zijn van het aanmeldproces van ROSA en welke informatie de regisseurs nodig hebben voor een goede beoordeling over instroom. Dat scheelt de ROSA-regisseurs tijd en maakt dat er besluiten kunnen worden genomen op basis van meer complete informatie.

Aanbeveling 4: Uit bovenstaande blijkt dat het raadzaam is meer tijd te nemen en contact te leggen met alle betrokkenen rondom een casus om een goed beeld te krijgen van de dynamische factoren. Dit onderschrijft ook aanbeveling 1, om de beoordeling alleen op basis van de statische factoren te doen. En de dynamische factoren te gebruiken om een plan van aanpak te maken en te monitoren.

Werk aan versterken interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en onderbouw afwijken van criteria

Uit de gesprekken met de regisseurs komt naar voren dat zij goed met het beoordelingskader uit de voeten kunnen, zeker met het statische deel. Regisseurs geven aan goed van elkaar te weten hoe ze zaken wegen en daardoor onafhankelijk van elkaar tot dezelfde besluiten te komen. Ook voeren ze bij twijfel geregeld het gesprek met elkaar. Het is echter niet onderzocht hoe groot de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de regisseurs is in deze.

Aanbeveling 5: Als je in je besluitvormingsproces een professioneel oordeel of een weging opneemt, dan zit er per definitie een stuk subjectiviteit in de besluitvorming. Dat hoeft niet erg te zijn en het geregeld voeren van gesprekken met elkaar over hoe je bepaalde zaken weegt is zeker helpend, dus goed om dat te blijven doen. Wil je het helemaal netjes doen, dan zou het raadzaam zijn de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te toetsen. Dit kun je doen door mensen parallel het beoordelingskader in te laten vullen over een aantal dezelfde cases en de scores te vergelijken en na te bespreken. Door dit eens per jaar of bij komst van nieuwe medewerkers bijvoorbeeld te herhalen en te bespreken zullen de scores steeds dichterbij elkaar komen te liggen.

Aanbeveling 6: Wordt er afgeweken van de criteria, dan geven regisseurs zelf aan dat het belangrijk is de overwegingen hierbij te registreren. Het registreren van overwegingen geeft inzicht en helpt in het steeds meer uniform gaan werken. Bovendien vergroot het de transparantie en kan het helpen helder te communiceren over het al dan niet toelaten van meiden en jonge vrouwen tot de persoonsgerichte ROSA-aanpak.

Verlaag het leeftijds criterium, maar hoever?

Respondenten zijn het unaniem eens dat de leeftijd om toegelaten te worden tot de persoonsgerichte ROSA-aanpak omlaag moet. We zagen in de dossiers en hoorden in de gesprekken dat de grens van 17 jaar in de praktijk al verlaagd is naar een jaar of 14/15. Sommigen vinden dat goed, anderen vinden dat het nog lager moet. Het voornaamste argument hierbij is dat men denkt dan meer preventief te kunnen werken. De vraag die dan opkomt is hoe de stadsdelen aanpak zich verhoudt tot de persoonsgerichte aanpak.

Wat verder ter tafel kwam, is dat het includeren van een jongere doelgroep andere kennis en kunde van de regisseurs vraagt en andere netwerkpartners met zich meebrengt. Vanuit de jeugdwet zijn er afspraken gemaakt wie wanneer regie dient te voeren. Als ROSA-aanpak zul je je daar dan toe moeten verhouden en dat vraagt een goede afstemming. Volgens het merendeel van de respondenten zou dat niet een probleem hoeven zijn. Dit is dus geen belemmering om de leeftijd te verlagen.

We hebben in de literatuur gezocht, maar daar konden we geen vergelijkbare aanpak vinden. In de dossiers die wij hebben onderzocht was de laagste leeftijd van een geïncludeerd meisje 13 jaar.

Aanbeveling 7: Verlaag het leeftijds criterium. Naar welke leeftijd precies, daar kunnen we op basis van dit onderzoek geen harde uitspraken over doen. Dat heeft te maken met een aantal van hierboven genoemde zaken: het argument voor verlagen van de leeftijd dat veelal wordt gebruikt is dat er dan meer preventief gewerkt kan worden, echter dit is geen doel van de persoonsgerichte ROSA-aanpak. Tevens lopen de genoemde leeftijden uiteen en kunnen we ook in de literatuur geen richt-leeftijd vinden. Wellicht is wel een steekhoudend argument dat meiden jonger dan 12 nog niet vervolgbaar zijn.

Handhaaf het woonplaatscriterium

Waar er over het leeftijds criterium best lang gepraat is, waren respondenten snel uitgepraat over het woonplaatscriterium. Er moet een verwijzer zijn uit Amsterdam/Amstelland anders is het niet mogelijk een traject te starten, omdat er dan geen financiering is. Soms is een Amsterdamse verwijzer te organiseren voor meiden en jonge vrouwen buiten Amstelland (met Amstelland gemeenten zijn namelijk afspraken gemaakt over samenwerking). In dat geval is men het erover eens dat meiden op een of andere manier binding moet hebben met de stad of regio. Is dat niet het geval, dan kan ROSA alleen nog warm overdragen naar andere regio.

Aanbeveling 8: Handhaaf het woonplaatscriterium en ga creatief om met het zoeken naar een verwijzer indien iemand niet woonachtig is, maar wel duidelijk binding heeft met Amsterdam of Amstelland.

Bijvangst van dit onderzoek

We hebben jullie op basis van dit onderzoek een aantal suggesties en denkrich-tingen proberen mee te geven in de vorm van aanbeveling. Naast de genoemde 9 aanbevelingen en concretere suggesties voor aanpassing van het beoorde-lingskader (zie bijlage 2) zijn er ook vragen gesteld of opmerkingen gemaakt tijdens de gesprekken die niet direct relevant waren voor de huidige onder-zoeksvraag, maar die we jullie toch niet willen onthouden. We zien het als bijvangst van dit onderzoek. En zullen hier puntsgewijs op ingaan.

- Weging factoren: een aantal respondenten vond het heel goed dat dit onderzoek werd uitgevoerd en zouden graag zien dat er een vervolgon-derzoek plaatsvindt. Bij een eventueel vervolgonderzoek zouden zij graag zien dat er dieper in wordt gegaan op de weging van factoren en de scoring daarvan door de regisseurs. Ook het onderzoeken van de afgewezen cases zou daarbij interessante informatie kunnen opleveren.
- Onderzoeken van de betrouwbaarheid en validiteit van het (aangepaste) beoordelingskader is volgens een aantal respondenten nuttig. Ook het aangaan van meer contact met de verwijzer en zorgverleners en hoe dat de betrouwbaarheid van de informatie kan vergroten leek mensen nuttig.
- Ten aanzien van het casusonderzoek, zouden we graag meer cases hebben bekeken om een vergelijking te hebben kunnen maken met de cases die wel voldeden aan de criteria. Ook hadden we graag nog meer inzicht gekregen in hoe besluitvorming nu precies tot stand komt en welke argumenten gebruikt worden om onderbouwd af te wijken van de criteria. Het zou ook interessant zijn om cases uit de stadsdelen aanpak in het onderzoek mee te nemen en te onderzoeken op welke factoren die dan echt afwijken van de cases in de persoonsgerichte aanpak. En of dat in alle stadsdelen vergelijkbaar is.

Maar waar iedereen echt heel benieuwd naar is en wij als onderzoekers inmid-dels ook, is de effectiviteit van de ROSA-aanpak.

Literatuurlijst

Actiecentrum Veiligheid en Zorg. (2023). *Aanpak Doorgroeiers: Evaluatie en Advies*.

Buysse, W., Petersen, A., & Nauta, O. (2022). *Toeleiding naar gedragsinterventies in de jeugdstrafrechtketen – Het landelijk instrumentarium en de persoonsgerichte aanpak*.

Beijersbergen, K. A., Tollenaar, N., Kros, M., Piersma, T. W., & Weijters, G. (2023). *De effectiviteit van de Top600-aanpak*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Expertisecentrum Forensische Psychiatrie. *Risicotaxatie*. Verkregen via: <https://efp.nl/risicotaxatie>

Richtlijnen Jeugdhulp. *Richtlijn Kindermishandeling - Onderbouwing*. Verkregen via: <https://richtlijnenjeugdhulp.nl>

Mulder, T. M. (2014). *Risk factors for child abuse and neglect: A meta-analytic review* (Unpublished Master's thesis). Universiteit van Amsterdam.

Actiecentrum Veiligheid en Zorg. (2023). *Rapportage Aanpak Doorgroeiers - Evaluatie en advies*. Verkregen via: <https://openresearch.amsterdam>

Movisie en Sensoa. (z.d.). *Het vlaggensysteem: Seksueel gedrag duiden en sturen*. Verkregen via: <https://vlaggensysteem.nl>

McGrath, A., & Thompson, A. P. (2012). The relative predictive validity of the static and dynamic domain scores in risk-need assessment of juvenile offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 39(3), 250-263.

Gemeente Helmond. (z.d.). *Evaluatie Pilot Top X*. Verkregen via: <https://helmond.nl/RN098>

Rovers, B., & anderen. (2012). *Toolbox persoonsgerichte aanpak High Impact Crimes*. Verkregen via: https://jeugdhulp.be/toolboxpersoonsgerichte_aanpak_hic.pdf

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. (z.d.). *De effectiviteit van de Top600-aanpak*. Verkregen via: <https://wodc.nl>

Gemeente Amsterdam. (z.d.). *Instroomcriteria Top400*. Verkregen via: <https://raadsinformatie.amsterdam.nl>

Rovers, B. (z.d.). *Screening en selectie van kandidaten voor een persoonsgerichte aanpak van gewelddadige vermogenscriminaliteit*. Verkregen via: <https://stopeg.nl/toolbox-pga-hic.pdf>

Van der Put, C. (2016, 30 september). *Wetenschappelijke verantwoording Risico en Behoeftetaxatie Instrument Jongvolwassenen*. Universiteit van Amsterdam.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Recidive Inschattings Schalen (RISC)*. Verkregen via: <https://www.nji.nl/instrumenten/recidive-inschattings-schalen-risc>

Actiecentrum Veiligheid en Zorg. (z.d.). *Algemeen convenant Actiecentrum Veiligheid en Zorg*.

DSP-groep. (2022). *Een jaar ROSA*. Verkregen via: <https://www.dsp-groep.eu/wp-content/uploads/18NIROSA-Een-jaar-ROSA-DSP-2022.pdf>

Bijlage 1

Topiclijst interviews ROSA-aanpak

Algemeen voor alle groepsinterviews: introductie

- Uitleg onderzoek
- Uitleg interview - vandaag hebben we het over de persoonsgerichte aanpak, de toeleiding daarheen en de adviesfunctie.
- Voorstelronde: vragen naar ervaring ROSA-aanpak: hoelang al met ROSA aanpak te maken? PGA of netwerk? Neem je wel eens contact op met de regisseur voor advies of om mee te denken in de casus?

Regisseurs

Procesmatig

Persoonsgerichte aanpak

- Hoe werken instroomcriteria en beoordelingskader van PGA?
- Hoe vul je het in? Op basis van welke informatie? Hoe kom je aan die informatie?
- Wat kan je goed/makkelijk invullen? Knelpunten bij invullen?
- [Mogelijk samen instroomcriteria en beoordelingskader doornemen]

Consultfunctie

- Hoe werkt consultfunctie?
- Hoe vaak wordt hiernaar gevraagd? Door wie?
- Wat voor soort vragen krijg je binnen?
- Zijn er consultvragen waar je niets in kan betekenen? Hoe ga je hiermee om? En hoe lang ben je daar mee bezig?
- Hoe lang ben je bezig met een consult? En hoe ziet dat in de praktijk eruit?

Ervaring

Persoonsgerichte aanpak

- Wat vind je van instroomcriteria en beoordelingskader?
- Krijg je de goede groepen binnen of mis je groepen? Zo ja, welke groepen ontbreken?
- Welke aanpassingen zijn er nodig om complete groep binnen te halen? Wat moet er gebeuren om belemmeringen op te heffen?
- Afwijken van criteria - Wanneer en waarom doe je dat? Welke uitzonderingen? Wanneer geoorloofd en wanneer niet? Hoe gaat dat? Wat gebeurt er?
- [Specifiek inzoomen op leeftijd en binnen of buiten Amsterdam]

Consultfunctie

- Wat vind je van consultfunctie? Knelpunten?
- Krijg je de goede groepen binnen of mis je groepen? Zo ja, welke groepen? Hoe kan je deze groepen bereiken?
- [Specifiek inzoomen op leeftijd en binnen of buiten Amsterdam]

Zorg/veiligheid

Procesmatig

Persoonsgerichte aanpak

- Bij wat voor 'soort' casussen neem je contact op met de ROSA-aanpak?
- Heb je zicht op hoe wordt beoordeeld of een vrouw in aanmerking komt voor de ROSA-aanpak?
- Wat wordt er van jou gevraagd voor wijzing voor PGA? Dossier doorzetten? Overleg met ROSA? Hoe ziet dat eruit?
- Jij vult aanmeldingsformulier in, daarna bellen, en daarna vullen zij beoordelingskader in. Gaat dat samen?

Consultfunctie

- Vraag je de regisseurs wel eens om advies?
- Wat wordt er van jou gevraagd voor consultfunctie?
- Wanneer kan je consult aanvragen? Is dat duidelijk?

Ervaring

Persoonsgerichte aanpak

- Heb je zicht op hoe beoordeling loopt?
- Wat vind je van de beoordelingen? Worden doorverwijzingen vaak afgewezen? Of juist niet?
- Wat voor casussen worden afgewezen voor specifiek het in regie nemen? Zicht op waarom dit afgewezen wordt? Wat gebeurt er als een casus afgewezen wordt? Bijvoorbeeld samen met regisseur naar andere mogelijkheden? Of juist waarom casus wel geïncludeerd wordt?
- Is het helder wie wel en wie niet doorverwezen kunnen worden?

- Zijn er groepen die nu niet geïncludeerd worden waarvan je vindt dat het wel zou moeten?
- Inzoomen op leeftijd en Amsterdam – wat is jouw visie hierop?

Consultfunctie

- Wat vind je van consultfunctie? Wordt aanvraag voor consult wel eens afgewegen?
- Wat voor aanvragen worden afgewezen? Zicht op waarom dit afgewezen wordt?
- In welke soort casussen kunnen de regisseurs niet helpen met advies?
- Is het helder waar je een aanvraag voor consultfunctie voor kan doen?

Afsluiting

- Nog iets wat we niet besproken hebben, wat je belangrijk vindt om mee te geven?

Bijlage 2

Beoordelingskader

A. Statische factoren	Ja/nee?	Aantal punten	Verbetersuggesties
De professional stelt vast, op basis van herhaalde contacten en interventies, dat voortzetten van interventies uitsluitend uit de eigen keten niet meer volstaat	Ja/nee	5	
De professional stelt vast dat de vrouw In de afgelopen 2 jaar minimaal 10 maal geregistreerd is als betrokkene bij een incident waarbij sprake was van zorgelijk en/of grensoverschrijdend en/of overlastgevend gedrag (bijvoorbeeld: huiselijk geweld, SAOA melding, zwerven, ruzie of twist).	Ja/nee	5	Het aantal van 10 maal in 2 jaar is erg hoog op jonge leeftijd. Daarbij is het aantal te behalen punten hoog. Dat maakt de kans groot dat jongere meiden niet kunnen instromen.
De professional stelt vast dat de vrouw de afgelopen 5 jaar (vermoedelijk) als slachtoffer en/of pleger te maken heeft gehad met huiselijk geweld	Ja/nee	3	
De vrouw is als minderjarige onder toezicht gesteld	Ja/nee	1	Hier wordt alleen OTS genoemd. Het advies is om ook andere kindbeschermingsmaatregelen mee te nemen zoals VOTS en UHP. Het aantal punten is heel laag, terwijl dit bij jongere meiden een belangrijke risicofactor is.
De vrouw heeft de afgelopen 5 jaar een (jeugd)reclasseringsmaatregel opgelegd gekregen	Ja/nee	3	Deze komt in de dossiers van jongere meiden nauwelijks voor, dus ook hier zullen veel meiden die 3 punten niet halen en verklein je dus de instroom.
De vrouw is in de afgelopen 5 jaar veroordeeld tot (jeugd)detentie	Ja/nee	3	Je bent pas vanaf 12 jaar vervolgbaar, dus 5 jaar terug gaan heeft hier geen zin bij jonge meiden.
Over of door de vrouw is in de afgelopen 5 jaar een zorgmelding gedaan en/of betrokkenheid geweest van zorg- of hulpverleningsorganisatie (bijvoorbeeld: CSG, Arkin, WSG, LDH)	Ja/nee	3	
De vrouw heeft de afgelopen 5 jaar te maken gehad met betrokkenheid van de politie door vermoedens van slachtoffer- en/of daderschap	Ja/nee	3	
De vrouw is in de afgelopen 5 jaar minimaal 3 keer als vermist opgegeven door haar familie en/of kennissen/vrienden, bij de politie en/of andere (zorg)instelling en/of is door de politie zonder toestemming van bevoegd gezag in een andere gemeente gevonden	Ja/Nee	3	Bij jonge meiden is 3 keer als vermist opgegeven zijn heel veel en de kans dat dit al op je 8ste of 9de gebeurt is niet groot. Dus ook hier is het onwaarschijnlijk dat jongere meiden 3 punten behalen.
In de afgelopen 5 jaar zijn er minimaal 5 meldingen gedaan bij de leerplichtambtenaar en/of de vrouw is een (middelbare) schoolverlater.	Ja/Nee	1	Dit is dan weer veel waarschijnlijker bij jonge meiden, maar hier is maximaal 1 punt te behalen.
Totaal		30	Al met al is het voor jongere meiden lastig om aan die 16 punten in totaal te komen, terwijl ze wellicht wel baat hebben bij de ROSA-aanpak.

B. Dynamische factoren	Lage categorie (0 punt)	Gemiddeld (1 punten)	Hoge categorie (2 punten)	Verbetersuggesties n.a.v. dit onderzoek
Wonen				
1. Huidige woonvorm	Vaste woonruimte (stabiel in eigen gezin/familie, eigen woning/begeleid wonen)	Tijdelijke huisvesting	Geen vaste woon- of verblijfplaats /zwerfend	Het is vooral belangrijk te weten of iemand die minderjarig is thuis woont of niet en hoe veilig en duurzaam houdbaar de plek is waar diegene verblijft. Verblijft iemand in een instelling, dan is soms het perspectief nog niet helder en zou het helpen daar middels de persoonsgerichte aanpak duidelijkheid over te krijgen. Tevens kan het nodig zijn toe te werken naar een andere plek dan de huidige woonsituatie.
2. Woonomgeving	Geen problemen/ bijzonderheden woonomgeving. Geen relatie woonomgeving met het risicogedrag	Vrouw heeft laag aantal bijzonderheden w.b.t. woonomgeving en/of woont in de buurt van aantal risicovolle contacten/ plegers.	Vrouw heeft een onstabiele/onzekere woonsituatie en er is dreiging van dakloosheid. En/ of vrouw woont dichtbij plegers seksueel geweld / risicovolle contacten.	Dit item is in deze vorm niet relevant. Het is immers heel waarschijnlijk dat het meisje in de buurt woont van risicovolle contacten of plegers. Dat zit niet zozeer in de woonsituatie, daar heeft een minderjarige nauwelijks invloed op, maar in de contacten.
Opleiding/werk				
3. Opleiding/werk (houding)	Vrouw is gemotiveerd voor school/werk en wil graag werken om in levensonderhoud te kunnen voorzien.	De houding ten opzichte van werk/scholing is ambivalent: vrouw vindt werk/scholing ene keer leuk/zinvol en andere keer niet. Matige motivatie. Is in staat baan te behouden en/of naar school te gaan.	Vrouw is ongemotiveerd voor school/werk. Vrouw komt op andere manieren rond (criminaliteit / sociale kring / risicovolle contacten/ familie).	Hier zal voor de jongere doelgroep de nadruk liggen op school. Uiteraard kunnen meiden ook een (bij)baan hebben. Motivatie is daarbij van belang om zicht op te krijgen.
4. Opleiding/werk (huidige situatie)	Vrouw werkt fulltime of parttime, in vast dienstverband of via het uitzendbureau, of volgt een opleiding al dan niet in combinatie met andere taken (zorgtaken, behandeling, dagbestedingstaken).	Vrouw is werkzoekend en/of heeft werk op onregelmatige basis.	Vrouw is werkloos en/of volgt geen opleiding.	Ten aanzien van school zou je wellicht een vraag toe kunnen voegen die iets zegt over de schoolloopbaan en eventuele hobbels daarin, dat zegt meer dan of iemand al dan niet (full-time) aan het werk is.
5. Vaardigheden	Vrouw heeft opleiding afgerond of is bezig met een opleiding. Vrouw bezit over vaardigheden die aansluiten bij de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld relevante werkervaring.	Vrouw heeft weinig vaardigheden die aansluiten bij de arbeidsmarkt en weinig tot geen werkervaring die bruikbaar is.	Vrouw heeft geen beroepsvaardigheden of opleiding die van pas komen op de arbeidsmarkt. Vrouw heeft geen arbeidsverleden. Vrouw heeft leerproblemen (gehad) die nog steeds een belemmering vormen bij het kunnen volgen van een opleiding.	De vraag over vaardigheden lijkt in de vorm zoals nu geformuleerd niet passend voor de meeste 18-minners. In plaats daarvan zou het wellicht interessant zijn om iets te weten te komen over eigen inzicht in sterke en minder sterke kanten of kwaliteiten.
Financiële situatie				
6. Bron van inkomsten	Vrouw heeft eigen inkomen (inkomen uit vast of tijdelijk/freelance werk, uitkering / studiefinanciering).	Inkomen grotendeels afhankelijk van anderen.	Vrouw heeft geen inkomen en/of inkomen volledig afhankelijk van anderen of illegale praktijken.	De meeste 18-minners zijn financieel afhankelijk van ouders/verzorgers. Dus dit is niet een passend item. Het gaat er hier vooral om of je ziet dat een meisje veel dure spullen heeft terwijl ze niet werkt en alleen zakgeld krijgt bijvoorbeeld.

7. Financiële situatie (huidig)	Vrouw heeft een stabiele en gezonde financiële situatie. Vrouw kan redelijk (goed) met geld omgaan.	Vrouw kan de financiële situatie niet altijd of tijdelijk niet overzien. Geen stabiel inkomen maar wel genoeg voor dagelijkse levensbehoeften. Bij eventuele schulden is professionele hulp gestart.	Vrouw kan financiële situatie niet overzien. Er is geen eigen, stabiele bron van inkomsten. Langdurig patroon van schulden.	Bij 18-minners zijn de ouders/verzorgers nog verantwoordelijk en is het zicht krijgen op bijvoorbeeld schulden wellicht lastig. Je zou wel kunnen onderzoeken in hoeverre een meisje een reëel beeld heeft van wat er nodig is om in je eigen onderhoud te voorzien, wat het betekent als je geen werk hebt en hoe je aan werk/geld kunt komen. Verder zitten hier meer zaken in 1 item verpakt. Een situatie niet kunnen overzien is heel iets anders dan geen stabiel inkomen hebben. Dus wat score je hier dan?
8. Verslavingsgedrag waardoor onvoldoende geld beschikbaar is?	Nee	Ja, maar hiervoor is een behandeling gestart.	Ja, bijvoorbeeld gokschulden, koopziekte, verslaving van alcohol en/of drugs.	Deze vraag kan behouden worden. Mogelijk is game/social media verslaving nog relevant. Dat kost niet perse geld dus zou dan niet onder het kopje financiën horen, maar kan wel samen hangen met het hebben van risicovolle contacten.
Relaties met partner, gezin en familie				
9. Ervaring met hechte relaties	Vrouw is in staat om relaties aan te gaan die worden gekenmerkt door positieve gevoelens, gelijkwaardigheid en wederkerigheid.	Vrouw heeft zowel goede als minder goede relaties. Zij heeft alleen kortdurende, hechte relaties en wil eigenlijk een langdurige relatie. Zij heeft een ongelukkige partnerkeuze gehad, lijkt zich dit te realiseren en wil daar wat aan doen.	Vrouw zit in destructieve patronen: relaties worden gekenmerkt door fysiek, emotioneel of seksueel geweld. Vrouw vertelt dit zelf of geeft dit toe in een gesprek met de professional dan wel de professional stelt dit vast. De meeste relaties die de vrouw aangaat zijn van korte duur, oppervlakkig en/of houden niet lang stand.	Deze vraag is heel relevant ook bij 18-minners. Al zal het gezin hierbij vaker nog het belangrijkste zijn. De vignetten bij dit item zijn nu echter vooral op partner gericht. Dat behoeft wellicht bijstelling. Daarnaast zijn ook hier weer meer zaken in 1 item verpakt, waardoor onduidelijk is waarop wordt gescoord.
10. Huidige partner, gezin en familie	De relaties met partner, gezin en familie zijn sterk en beschermend wanneer het gaat om het voorkomen van risicogedrag. Partner, familie en/of gezinsleden steunen vrouw en helpen risicogedrag te voorkomen.	Er zijn problemen in de partner- gezins- en/of familierelaties, maar er is wel een zekere mate van respect en zorg voor elkaar. Iedereen doet zijn best om het goede te doen en steun te bieden.	De partner-, gezin-, en/of familierelaties zijn destructief en beschadigend voor de vrouw. De relaties en het problematische gedrag hangen samen.	Dit item is evenwichtiger geformuleerd dan het vorige en daarmee meer passend voor 18-minners ook.
Relaties met vrienden en kennissen				
11. Vrienden- en kennissenkring	Vrouw heeft een sterk sociaal netwerk. Dit netwerk keurt seksueel grensoverschrijdend gedrag af. Vrouw heeft momenteel geen banden met plegers van seksueel geweld en/of het criminele circuit.	Vrouw ziet dat zij verkeerde vrienden/kennissen heeft, maar kan daar nog niets in veranderen. Laat zien dat zij weet wat het aandeel van deze vriendschappen/kennissen is in het risicogedrag of drugsgebruik. Heeft (nog) geen sociaal netwerk buiten deze vriendenkring/netwerk, maar lijkt er wel de waarde van in te zien. Vrouw heeft enkele, incidentele contacten buiten dit netwerk.	Vrouw heeft vooral criminele vrienden die haar sterken in het vertonen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en/of ander risicogedrag. Of vrouw verkeert in sociaal isolement.	Dit item kan blijven staan. Al gaat het misschien niet zozeer over of het netwerk seksueel grensoverschrijdend gedrag afkeurt. Dat is lastig te achterhalen informatie. Wel is te achterhalen of het sociaal netwerk vooral bestaat uit contacten die een positieve dan wel negatieve invloed hebben op het meisje.

12. Beïnvloeding door vriendenkring	Vrouw laat zich niet gebruiken, wordt niet beïnvloed door anderen, groepsdruk of verwachtingen van vrienden/kennissen. Vrouw bezit de vaardigheden om eigen keuzes te maken los van het gedachtegoed van haar vriendenkring en/of andere contacten.	Vrouw vindt het belangrijk wat haar vriendenkring van haar vindt en probeert zich te voegen naar het gedachtegoed van haar vriendenkring. Vrouw heeft inzicht op de invloed van deze en wil daar eventueel wat aan doen.	Vrouw is volledig afhankelijk in denken en gedrag van wat vriendenkring vindt en doet. Hun mening is maatgevend voor wat de vrouw denkt en doet. Wordt gemakkelijk meegesleept in risicogedrag van vriendenkring.	Beïnvloeding is een belangrijke risicofactor en ook iets waar je echt op kunt interveniëren. Dus mooi om deze te behouden. Al zijn er maar heel weinig mensen die zich niet laten beïnvloeden, zeker in de puberteit. Dat is niet gelijk zorglijk. Het gaat vooral om het je niet laten beïnvloeden iets te doen wat je niet wil of dat wettelijk verboden is.
Seksualiteit / identiteit				
13. Seksuele ontwikkeling	Vrouw maakt keuzes op basis de 6 criteria van het vlaggensysteem; gelijkwaardigheid, vrijwilligheid, leeftijdsadequaat, contextadequaat, zelfrespect en ontwikkelingsadequaat. ¹⁵	Vrouw heeft vaker verkeerde relaties/partners (gehad). Vrouw heeft inzicht in haar aandeel van deze problematische relatie(s). Ze wil daar andere keuzes in maken maar het lukt (nog) niet de relatie te verbreken.	Vrouw zit in afhankelijkheidsrelatie die zich kenmerkt door onvrijwilligheid ongelijkheid en ongelijkwaardigheid waarbij fysiek/seksueel geweld en/of verbaal geweld aanwezig is of er zijn concrete zorgen/vermoedens hiervan.	Het eerste vignet van dit item is helder en passend ook bij een jongere doelgroep. Het tweede en derde vignet gaan uit van een relatie en die hoeft er denk ik niet altijd te zijn. Je zou die twee laatste vignetten wellicht kunnen aanpassen. Bij middelste kolom zou het dan gaan om afwijking van het vlaggensysteem, maar zich daar bewust van zijn en ruimte te voelen daar iets in te veranderen. Bij de laatste kolom is dat afwijken onbewust of wordt geen mogelijkheid gezien hier zelf iets in te veranderen.
14. Seksueel gedrag	Vrouw wordt niet in verband gebracht met seksuele afwerkplekken.	Vrouw wordt incidenteel gelinkt aan plekken die bekend staan waar seksueel grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt of op plekken die gelinkt worden aan seksueel grensoverschrijdend gedrag en/of seksueel geweld al dan niet in combinatie met drugsgebruik of criminaliteit.	Er zijn diverse meldingen/zorgen dat vrouw zich bevindt op plekken die gelinkt worden aan afwerkplekken zoals auto's/ parken/ garageboxen / hotels. Professionals maken zich zorgen dat er sprake is van seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag.	Dit kan gehandhaafd worden met die opmerking dat de plekken voor jonge meiden wellicht anders zijn.
15. Zelfrespect en seksualiteit	Vrouw maakt keuzes die laten zien dat er een mate van eigenwaarde is en dat zelfrespect een belangrijk onderdeel is van de identiteitsvorming. Vrouw gedraagt zich op een manier die niet wordt gelinkt aan seksueel wervend gedrag.	Vrouw vertoont in sommige situaties seksueel wervend gedrag, spreekt mannen aan, voert seksuele handelingen uit die niet passend zijn bij de situatie. Soms met meerdere jongens tegelijk of op plekken die niet passend zijn bij het vormgeven van seksualiteit (boxen, auto's, parkeerplekken, parken)	Vrouw heeft veel vluchtige en wisselende seksuele contacten, al dan niet in ruil voor onderdak, drugs of geld. Wordt van hand tot hand gegeven en staat bekend om haar seksualiteit en als gemakkelijke prooi.	De seksuele ontwikkeling van jeugdigen verloopt niet altijd gelijk. De een is meer experimenteel dan de ander en ook de leeftijd waarop men begint met experimenteren op seksueel gebied is wisselend. Zelfbeeld en zelfrespect of eigenwaarde zijn wel belangrijke elementen. De eerste kolom is oké. De tweede kolom gaat het om handelingen die niet passend zijn bij de leeftijd ook soms. In de derde kolom is nu een vignet omschreven dat niet passend is bij een jonger meisje. Zoals gezegd ze wonen vaak thuis of in een instelling, dus seks voor onderdak is dan minder waarschijnlijk. Misschien wel voor mooie spullen, drank, drugs?

Middelengebruik				
16. Frequentie	Gebruikt minder dan eens per week.	Gebruikt minstens twee keer per week of eens per week in grote hoeveelheden.	Gebruikt drie keer per week tot dagelijks.	Benieuwd of voor iedereen hier dezelfde zaken worden meegenomen. Vapen bijvoorbeeld of alleen drank en drugs en maakt het nog uit wat voor drugs? Of gaat het hier juist alleen over drugs?
17. Positie middelengebruik in leven	Druggebruik is een nevenactiviteit voor de vrouw: het bepaalt niet haar dagelijks leven of ze gebruikt niet.	Een groot deel van de dag draait om het gebruiken van drugs. Vrouw staat open om dit te veranderen en/of hulp te zoeken.	Het grootste gedeelte van de dag is de vrouw bezig met drugs: gebruik, het verkrijgen van drugs of het geld verwerven voor drugs. Het is de dagelijkse hoofdactiviteit, waar het meeste geld aan op gaat. Contacten heeft de vrouw vrijwel alleen met medegebruikers en dealers. Dealen om de eigen verslaving te kunnen bekostigen valt hier ook onder.	Hier gaat het alleen om drugs. Bij jongere meiden is vaperen wellicht ook zorgelijk.
18. Relatie middelengebruik en gevaar vrouw	Er zijn geen aanwijzingen dat het drugsgebruik van de vrouw direct gevaar oplevert voor de vrouw zelf of anderen.	Er zijn aanwijzingen in het gesprek en/of dossier dat druggebruik een direct gevaar oplevert voor de vrouw zelf of anderen, maar deze aanwijzingen zijn niet eenduidig.	Er zijn duidelijke aanwijzingen in het gesprek en/of er is bewijs in het dossier dat druggebruik leidt tot direct gevaar (risico op letsel) voor de vrouw zelf of anderen (bijvoorbeeld: geweld, zeden, verkeer, brand).	Hier idem, alleen drugs wellicht te beperkt bij jongere doelgroep.
Alcoholgebruik				
19. Frequentie	Vrouw drinkt niet of niet zo dat het dagelijks leven erdoor beïnvloed wordt.	Vrouw drinkt regelmatig en haar drinkgedrag heeft enige invloed op het dagelijks functioneren. Zij lijkt wel in te zien dat zij te veel drinkt en staat open voor hulp.	Vrouw drinkt te veel en kan niet functioneren zonder alcohol. Excessief drinken is een patroon dat in elk geval de laatste 6 maanden aanwezig is.	Voor minderjarige meiden is drankgebruik verboden. Maar daarmee is bij jonge meiden het wellicht veel minder makkelijk aan te tonen omdat het stiekem moet en elk gebruik is overtreden van de regels en daarmee zorgelijk.
20. Relatie alcoholgebruik en gevaar vrouw	Professionals zien geen aanwijzingen dat het alcoholgebruik van de vrouw direct gevaar vormt voor de vrouw of anderen.	Professionals hebben een aantal aanwijzingen dat het alcoholgebruik van de vrouw direct gevaar oplevert voor de vrouw zelf of anderen, maar deze aanwijzingen zijn niet eenduidig.	Professionals hebben meerdere aanwijzingen dat alcoholgebruik leidt tot direct gevaar (risico op letsel) voor de vrouw zelf of anderen (bijvoorbeeld: geweld, zeden, verkeer, brand).	Wellicht passender om hier aan te geven of het alcoholgebruik past in experimentele fase, of er zorgen over zijn of dat het ook echt tot problemen/letsel leidt in de zin van coma-zuipen, geweld, zeden, verkeer e.d.
Denkpatronen gedrag en vaardigheden				
21. Sociale en interpersoonlijke vaardigheden	Vrouw beweegt zich sociaal zoals gelet op leeftijd, achtergrond, levenservaring en opleiding van haar verwacht kan worden. Is in staat om sociale situaties in te schatten, relaties aan te gaan. Vrouw kan gevoelens van anderen herkennen en erkennen.	Vrouw is sociaal onhandig. Zij beoordeelt sociale situaties niet altijd goed en vergeet wel eens de gevoelens van anderen (bv slachtoffer) op waarde te schatten.	Vrouw kan zich sociaal niet staande houden, is sociaal niet vaardig. Zij begrijpt sociale situaties niet goed en handelt daarin niet zoals verwacht. Zij is niet in staat zich in gevoelens van een ander te verplaatsen. Gedrag kan variëren van extreem verlegen, teruggetrokken tot grenzend aan agressief gedrag.	Kan worden behouden.

22. Impulsiviteit	Vrouw handelt niet impulsief maar doordacht.	Vrouw handelt in sommige situaties impulsief en in andere niet. Kan zich niet lang concentreren op één ding, zoekt dan weer wat nieuws. Heeft wel enig inzicht in haar gedrag, maar heeft er geen echte controle over. Of: impulsiviteit is onderdeel van de behandeling.	Vrouw handelt in de meeste situaties impulsief. Vrouw denkt niet na over haar handelen, ook niet achteraf. Heeft alleen aandacht voor zichzelf. Heeft geen enkel inzicht in oorzaak-gevolg relaties en haar eigen aandeel daarin.	Kan worden behouden.
23. Dominant gedrag	Vrouw stelt zich niet op als 'de baas'. Is soms volgzzaam, soms leidend.	Vrouw laat in bepaalde situaties niet met zich spotten. Zij kan incidenteel overheersend en dwingend zijn; dwingt dit incidenteel af met verbaal of fysiek geweld.	Vrouw stelt zich in de meeste situaties op als de baas. Laat zich door niemand iets vertellen. Zij handhaaft zich met verbaal of fysiek geweld en/of met manipulatief gedrag.	Kan worden behouden.
24. Probleembesef	Vrouw herkent problemen en kan goede voorbeelden geven van de eigen rol erin maar ook van zaken die van belang zijn bij het in stand houden van het probleem.	Vrouw herkent wel enkele problemen, maar is niet consequent in het verklaren ervan of in het erkennen van de eigen rol.	Vrouw ontkent dat er problemen zijn die zij niet aan kan. Legt de oorzaak voor problemen volledig buiten zichzelf. De vrouw geeft aan dat de problemen veroorzaakt werden door gebeurtenissen/ factoren uit het verleden.	Kan worden behouden.
25. Probleemhantering	De vrouw kan problemen identificeren en beoordelen of zij dit alleen aan kan of hulp nodig heeft. Zo nodig zoekt zij hulp. De vrouw is daarbij in staat ook het eigen aandeel in het oplossen van het probleem scherp te houden. Het proces en het doel van het oplossen van het probleem staan scherp voor ogen.	De vrouw heeft een aantal vaste oplossingsstrategieën voor problemen die zij heeft. Is tijdens het oplossen van problemen makkelijk afgeleid door bijzaken, komt dan niet meer tot een oplossing. Doet alternatieve oplossingen af als te moeilijk of te duur.	De vrouw legt oplossingen en verantwoordelijkheid voor oplossingen van problemen buiten zichzelf. Verwijt anderen dat problemen niet opgelost worden. Ziet niet de noodzaak in om zelf iets te doen aan het oplossen van problemen. Gebruikt fysieke of verbale agressie om problemen op te lossen.	Kan worden behouden.
26. Toekomstperspectief	De vrouw heeft een realistisch beeld van de toekomst dat verder reikt dan de komende 6 maanden. Zij weet ook welke stappen achtereenvolgens genomen moeten worden om dat doel te bereiken.	De vrouw is heel vaag over haar levensdoelen, maar heeft een aantal realistische lange termijn doelen op bepaalde gebieden (bijvoorbeeld: werk, relatie geliefde/vrienden/familie).	De vrouw leeft van dag tot dag, heeft geen doelen of heeft volkomen onrealistische doelen. Beschrijft een carrière die geheel buiten bereik ligt.	Het is afhankelijk van leeftijd en cognitief vermogen en je wereldbeeld in hoeverre je een realistisch toekomstbeeld kunt schetsen. Het is ook heel afhankelijk van je vraagstelling. Als je gaat vragen naar levensdoelen zul je weinig antwoorden krijgen, maar vraag je naar ga je over dit jaar, welk profiel ga je kiezen en heb je dan al een idee wat voor werk je wil doen later, dan heb je meer kans. Met andere woorden hier zit een grote mate van subjectiviteit in. Een toekomstbeeld of hartewens o.i.d. kan wel heel mooi zijn om naartoe te werken met een meisje. Ook als het onrealistisch is. Bijv. een meisje met een LVB wil kok worden in een sterrenrestaurant. Dat gaat waarschijnlijk niet lukken, maar misschien kan ze wel al beginnen met een bijbaantje of geeft dit motivatie om school weer op te pakken. En zo zet je dus samen wel stappen in de door haar gewenste richting.

COLOFON

Opdrachtgever	Gemeente Amsterdam
Auteurs	J. van der Ploeg, MSc Dr. F. Sondejker
Met medewerking van	Dr. R. de Wildt
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Giessenplein 59 C 3522 KE Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

ISBN 978-94-6409-343-8

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, november 2024.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron
wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is
mentioned.